

REGISTERBLAD

Namn och datum: G Hallin (1987-02-24), Martin Engström (2007-03-19)

Område av riksintresse för naturvård i Örebro län

Områdesnummer: NRO18001

Områdesnamn: Vättern

Kommun: Askersunds kommun

Kartblad: 9ESO

Area: ca 14 440 ha varav ca 1000 ha land och ca 13 440 ha vatten i Örebro län.

Naturgeografisk region: 23 Skogslandskapet i Tiveden-Tylöskogen-Kolmården

Kust/havsregion:

Regionindelning för sjöar och vattendrag:

Agrara kulturlandskapsregioner:

Landskapsform: Sprickdalslandskap. Terrängform: Förkastningsbrant, horst, gravsänka, sprickdal, bergkust. Vegetationstyper: Tallskog, granskog, barrblandskog, övervattensvegetation, undervattensvegetation, klippstrand, blockstrand

Riksvärde

Geovetenskap	
Skärgårdslandskap	

Värdeomdöme: Vätterns fina vattenkvalitet med det mycket kalla och klara vattnet har en mycket artrik fiskfauna. Vättern hyser 28 olika fiskarter, den mest kända av dessa är vätternröding. Lek- och uppväxtområde för röding, uppväxtområde för öring och harr. Förekomst av hornsimpa.

Huvudkriterier: A, B, C, D, E

Stödkriterier: 1, 3, 4, 6, 8, 9

Förutsättningar för bevarande: God vattenkvalitet bör bibehållas i sjön. Utsläpp av föroreningar, fiskodling, muddring, täkt, vattenreglering med långvariga högvatten som ökar erosionen av stränderna, utsläpp av försurande ämnen, tillförsel av organiska gifter, överfiske, inplantering av främmande fiskstammar m m kan negativt påverka naturvärdena. Starkt naturvårdsanpassat skogsbruk. Ingen bebyggelse, vattenbruk eller annan exploatering.

Säkerställande: Inom området är fyra naturreservat bildade: Norra Vätterns skärgård (2340 ha), Harge Uddar (32 ha), Utnäset (135 ha), Verkanäset (6 ha). Området rymmer även fyra Natura 2000-områden med den totala ytan av 10 447 ha.

Områdets huvuddrag:

Vättern är välkänd för sitt klara och rena vatten samt vätternrödingen. Sjön utnyttjas både som dricksvattentäkt och som recipient för avloppsvatten.

Vättern är ett mycket fint exempel på sjö anlagd i gravsänka. Sjöbäckenet har uppstått genom förkastningsrörelser i berggrunden för ungefär 280 miljoner år sedan. Bildningssättet har skapat en mycket djup sjö. Största djupet återfinns söder om Visingsö och är 128 m.

Vättern är som nämnts i inledningen välkänd för sin höga vattenkvalitet. För att illustrera detta kan nämnas att siktdjupet är ca 12 m. Det största siktdjup som uppmätts i sjön är 17,7 m.

Vätterns fina vattenkvalitet tillsammans med det mycket kalla vattnet har skapat förutsättningar för en krävande fauna. I sjön finns minst 28 fiskarter. Mest känd är vätternrödingen. Öring, sik, siklöja och harr är andra laxfiskar, vilka liksom rödingen har stora krav på vattenmiljön. Abborre, gädda och lake trivs också i sjön. I faunan ingår ett antal s k glacialmarina relikter. Till dessa räknas röding, siklöja, nors och hornsimpa samt fem arter kräftdjur och en fiskparasit.

Aspa Skärgård

Området är beläget i den avsmalnande norra delen av Vättern och utgörs av ett 60-tal öar större än 0.5 ha samt ett stort antal mindre skär. 5 öar är större än 20 ha. De största är St och L Aspön (hela 286 resp 171 ha). Vattendjupet överstiger sällan 20 m, men bara tre km S om området finns djup över 90 m. Nästan samtliga öar utgörs eller domineras av hållmarker med tallskog. Hållmarken på L Aspön når hela 51 och på Grönön 35 m över Vätterns yta. Stränderna utgörs nästan helt av klippor. På några av de större öarna finns mer eller mindre stora sänkor med lerjord, bevuxna med grandominerad blandskog, med obetydliga inslag av lundvegetation med lind, hassel, skogstry, hässlebrodd, tandrot och liten häxört. På St Aspön finns en liten mosse med en myrgöl. På några av de stora öarna har funnits små jordbruk.

Djurlivet i skärgården är inte särskilt rikt. Fiskgjuse häckar dock på några ställen, och en koloni av vitfågel finns på skäret Skjortpilten i områdets NO-spets. Fjärilfaunan har intressanta inslag. Tillgången på fisk, främst gädda, abborre, gös och harr är mycket god. Aspa skärgård utgör tillväxtområde för Vätterns röding. Serviceanläggningar för det båtburna friluftslivet finns och har koncentrerats till ett fåtal öar.

Anmärkningar: Natura 2000-områden, id: SE0240099, SE0240061, SE240045, SE240120.

Området delas med Jönköpings, Östergötlands och Västra Götalands län.

Beskrivningen är delvis hämtad från Västra Götalands läns registerblad om Vättern.

Referenser:

Kommittén för Vätterns vattenvård: Årsrapporter från 1963.

Öberg T, 1972, Naturinventering av nordvästra Vätterns öar och stränder, Tivedskommittén.

Vätternvårdsförbundets hemsida www.vattern.org; 2007